

ABU BAKAR AS-SIDDIQ ﷺ

(Ditulis oleh: Fakhrol Najmi bin Noorhaidi)

❖ Biografi Sahabat

Nama lengkap Abu Bakar as-Siddiq ialah Abdullah bin Uthman (Abu Quhafah) bin Amir bin Umar bin Ka'ab bin Sa'ad bin Tayim bin Murrah al-Taimiah yang sewaktu zaman Jahiliah lebih dikenali sebagai Abdul Ka'bah dan dikatakan juga memiliki gelaran Abdul Lat dan Abdul Uzza iaitu sempena nama berhala terkenal yang terdapat di Kaabah.¹ Beliau dilahirkan di Mina, Mekah kira-kira 572 Masihi iaitu dua tahun selepas kelahiran Rasulullah ﷺ. Selepas kelahiran beliau, ayahnya membawanya mengelilingi Kaabah bagi mendapat restu berhala sebagaimana amalan orang-orang Jahiliah terdahulu. Beliau wafat pada 634 Masihi bersamaan 63 tahun kerana sakit selama 15 hari.

Beliau yang pada asalnya digelar Abdul Ka'bah, telah dinamakan semula oleh Rasulullah ﷺ sebagai Abdullah, sementara ayahnya bernama Abu Quhafah sebelum Islam ditukar kepada nama Uthman sesudah memeluk Islam.² Abu Bakar ﷺ memeluk Islam pada 609 Masihi bersamaan 38 tahun. Ibunya bernama Umm Khair Salamah binti Sakhr, dari keturunan Quraisy sebagaimana suaminya, Abu Quhafah. Umm Khair tertarik kepada Islam sejak awal ketika beliau melihat sendiri ketabahan Rasulullah ﷺ ketika Baginda mengalami penderitaan dan penganiayaan dalam usaha dakwah Islam dari Quraisy bersama anaknya, Abu Bakar ﷺ.

Beliau juga dikenali dengan kepandaiannya dalam bidang nasab keturunan (genealogi) dan ta'rif mimpi di samping kedudukannya yang dihormati sebagai pedagang yang berjaya.³ Kejayaan beliau dalam perniagaan dapat dibuktikan dengan pusingan modalnya meningkat kepada 40,000 dirham. Jenis perniagaan yang dijalankannya ialah kain pakaian yang dibawa masuk dari Syria untuk diedarkan kepada penduduk-penduduk Mekah. Kejayaannya dalam

¹ Haji Mohd. Rashad Shamsuddin, *Khulafa' Rasyidin & Daulah Islamiah* (Kuala Lumpur: Al-Hidayah Publishers, 2000), 2.

² Shamsuddin, *Khulafa' Rasyidin & Daulah Islamiah*.

³ Shamsuddin, *Khulafa' Rasyidin & Daulah Islamiah*.

bidang perniagaan itu menjadikan beliau sebagai ikon perniagaan dan sebagai seorang hartawan yang disegani lagi berpengaruh dalam kalangan masyarakat kaum Quraisy.

Antara gelaran penting yang diberikan kepada beliau ialah “al-Atiq” (orang yang bebas). Sesudah kelahirannya, beliau dibawa ke Kaabah oleh ibunya yang memohon doa dengan berkata, *“Ya Allah! bebaskanlah anak ini dari maut dan anugerahkanlah (panjangkanlah usia) dia bersamaku”*.⁴ Diriwayatkan juga daripada Aisyah ؓ yang mengatakan bahawa, ketika Abu Bakar ؓ datang berjumpa Rasulullah ﷺ, lalu Baginda bersabda kepadanya: *“Bergembiralah! kamu adalah ‘Atiqullah (orang yang dibebaskan oleh Allah ﷻ) daripada api neraka”*.⁵

Seterusnya, gelaran terpenting yang diberikan kepada beliau ialah “as-Siddiq”, yang bermaksud seorang yang amat membenarkan kebenaran. Gelaran ini diberikan kerana beliau sentiasa mempercayai semua kata-kata Rasulullah ﷺ tanpa sebarang keraguan, termasuk peristiwa Isra’ dan Mikraj.⁶ Sepanjang perjalanan hidupnya, Abu Bakar ؓ mempunyai empat orang isteri yang dikahwini dalam waktu yang berlainan. Antaranya, Qatilah binti Abdul Uzza dari suku Amir di Mekah, yang dianugerahi dengan dua anak iaitu Abdullah dan Asma. Seterusnya, Umm Ruman binti Amir dari keturunan Kinanah yang memiliki dua anak iaitu Abdul Rahman ؓ dan Aisyah ؓ. Manakala, isteri ketiga adalah Asma’ binti Umais, janda kepada Jaafar bin Abi Talib yang dikurniakan seorang anak lelaki iaitu Muhammad dan isteri keempat adalah Habibah binti Kharijah dari suku al-Harith bin al-Kharijah yang dianugerahkan Allah ﷻ dengan seorang anak perempuan iaitu Umm Kalthum. Jalinan kekeluargaan dan persahabatan ini menyebabkan Abu Bakar ؓ sentiasa berada di sisi Rasulullah ﷺ dalam hampir seluruh perjalanan dakwah Baginda.

❖ Sifat dan Keperibadian

Akhlak yang Mulia

Abu Bakar as-Siddiq ؓ merupakan tokoh yang tidak asing dengan sifat lemah lembut, berbudi bahasa dan baik hati. Sejak zaman sebelum Islam lagi, masyarakat Mekah sudah

⁴ Shamsuddin, *Khulafa’ Rasyidin & Daulah Islamiah*.

⁵ Al-Tirmidhi, *Sunan al-Tirmidhi*, no. 3679, Kitab al-Manaqib, Bab “Manaqib Abi Bakr al-Siddiq.”

⁶ Zulkifli Mohamad al-Bakri, “Saidina Abu Bakar al-Siddiq R.A.,” *Zulkifli Al-Bakri*, December 19, 2022, <https://zulkifliabakri.com/saidina-abu-bakar-al-siddiq-r-a/>.

mengenalinya sebagai seorang lelaki yang sentiasa membantu golongan miskin, menanggung beban orang yang ditimpa musibah serta aktif menjaga hubungan kekeluargaan dalam kalangan kabilahnya.⁷ Sifat-sifat ini masih kekal dalam diri beliau walaupun selepas memeluk Islam, yang menjadikan beliau dihormati oleh Quraisy sebagai seorang bangsawan yang berbudi dan tidak pernah menzahirkan kesombongan sebagaimana yang lazim dilihat pada tokoh-tokoh besar Mekah.

Kesabaran Abu Bakar juga sangat luar biasa, terutamanya apabila beliau menghadapi penderitaan secara fizikal yang amat teruk. Ketika beliau sedang berdakwah mengajak manusia kepada Islam secara terbuka di Masjidil Haram, Mekah, orang-orang musyrikin datang menyerbu dan menyerang ke arahnya serta orang Islam yang lain dengan memukul, memijak dengan amat teruk. Utbah bin Rabi'ah datang ke arahnya dan mula memukul muka beliau dengan bahagian sisi sepasang kasut yang tapaknya berlapis-lapis dan dia juga memijak perutnya. Disebabkan oleh pukulan yang teruk itu, wajahnya telah membengkak sehingga tidak dapat dikenali.⁸ Walaupun mengalami kecederaan parah sehingga pengsan, beliau tidak menunjukkan dendam atau kemarahan. Sebaliknya, selepas sedar, satu-satunya perkara yang beliau risaukan ialah keadaan Rasulullah , sehingga beliau enggan makan atau minum sebelum mengetahui bahawa Baginda berada dalam keadaan selamat.

Keberanian yang Luar Biasa

Keberanian Saidina Abu Bakar yang sering disebut dalam kisah sirah ialah kesanggupannya untuk menjadi benteng atau pelindung utama Rasulullah dalam hampir setiap situasi berbahaya. Di medan perang, perjalanan dakwah dan hijrah, beliau sentiasa berada di depan serta di sisi Baginda. Peristiwa hijrah khususnya telah menjadi bukti paling kukuh keberaniannya apabila beliau masuk ke dalam Gua Thur dan memeriksa terlebih dahulu setiap lubang dan celah, menutup tempat berbahaya dengan pakaiannya untuk memastikan tiada ular atau binatang berbisa dapat mencederakan Rasulullah .

⁷ Muhammad Yusuf al-Kandahlawi, *Hayatus Sahabah*, Jilid 1A, terj. Ustaz Ahmad Farhan (Kuala Terengganu: Maktabah Deeniyah, 2023), 344-345.

⁸ Al-Kandahlawi, *Hayatus Sahabah*, 339.

⁹ Lukmanul Hakim dan Mahmud al-Misri, *Sejarah Ringkas Nabi Muhammad SAW & Biografi Khulafa' Ar-Rasyidin*, ed. Panel Al-Hidayah (Batu Caves: Al-Hidayah House of Publishers, 2023), 164.

Keberanian Saidina Abu Bakar ﷺ semakin meningkat apabila beliau dilantik menjadi Khalifah selepas kewafatan Rasulullah ﷺ. Dalam tempoh itu, banyak peristiwa genting yang berlaku antaranya umat Islam berdepan dengan ancaman sebahagian besar kabilah murtad, munculnya nabi-nabi palsu seperti Musailimah al-Kazzab, Sajah Binti al-Harith dan Tulayhah al-Asadi, serta ramai orang Islam enggan membayar zakat. Keadaan ini jelas boleh menghancurkan kesatuan politik dan akidah umat Islam jika tidak ditangani dengan segera. Ramai sahabat mencadangkan agar beliau tidak memerangi mereka yang enggan membayar zakat kerana keadaan umat Islam yang lemah. Namun, beliau bangkit dengan penuh ketegasan dan berkata: *“Demi Allah, jika mereka enggan memberikan tali unta yang dahulu mereka serahkan kepada Rasulullah ﷺ, nescaya aku akan memerangi mereka kerana hak tersebut.”*

Abu Bakar ﷺ memahami bahawa jika zakat diabaikan, rukun Islam akan dipandang remeh dan umat akan berpecah. Maka, beliau menghantar sebelas batalion tentera, disusun rapi untuk memerangi semua kumpulan murtad dan nabi palsu.¹⁰ Keputusan ini bukan sahaja menyelamatkan negara Islam, tetapi meletakkan asas kukuh bagi zaman Umar al-Khattab ﷺ yang datang selepasnya.

❖ **Kehidupan Sebelum Islam**

Sebelum memeluk Islam, Abu Bakar ﷺ dikenali sebagai salah seorang lelaki Quraisy yang paling baik akhlakunya dan paling disayangi oleh kaumnya. Rasulullah ﷺ bersabda: *“Sebaik-baik kamu pada masa jahiliyyah ialah sebaik-baik kamu pada masa Islam jika mereka memahami agamanya”*.¹¹ Di Mekah, beliau terkenal sebagai seorang pedagang yang jujur, berfikiran matang dan tidak pernah terlibat dalam amalan keji masyarakat Jahiliyah pada ketika itu. Beliau dikenali sebagai tokoh yang sangat mahir dalam ilmu nasab keturunan (genealogi) dan ta’rif mimpi.¹² Kelebihan itu menyebabkan beliau mengetahui salasilah keturunan Quraisy serta memahami perwatakan baik dan buruk setiap kabilah. Pengetahuan ini menjadikannya rujukan penting bagi pemimpin Quraisy dalam urusan sosial, politik dan perdagangan.

¹⁰ Tasya Aryati Sakinah, Wafiq Zahira Mardatilah dan Sania Junila, “Peradaban Islam pada Masa Khalifah Abu Bakar Ash-Shiddiq,” *PUSTAKA Jurnal Bahasa dan Pendidikan* 5, no. 1 (2024): 72–82, <https://doi.org/10.56910/pustaka.v5i1.1795>.

¹¹ Al-Bukhari (no. 3353,3374) dan Muslim (no.2378) daripada Abu Hurairah. *Sahih Al-Jami’* (no.3267).

¹² Shamsuddin, *Khulafa’ Rasyidin & Daulah Islamiah*.

Berbeza dengan masyarakat Jahiliah yang lain, mereka lebih cenderung kepada arak dan sembah berhala, namun Abu Bakar tidak pernah cenderung kepada gaya hidup tersebut. Beliau mengharamkan arak atas dirinya sejak usia muda, tidak pernah menyentuhnya walaupun sekali. Beliau juga tidak pernah menyembah berhala. Dalam salah satu kisah, ayahnya Abu Quhafah pernah membawa beliau ke sebuah tempat pemujaan berhala ketika beliau menghampiri usia baligh. Ayahnya menyuruhnya berdoa dan meminta hajat daripada patung tersebut. Namun, beliau menguji berhala itu dengan berkata: “*Aku lapar, berilah aku makan; aku tidak mempunyai pakaian, berilah aku pakaian.*” Berhala itu sudah tentu tidak menjawab apa-apa, lalu beliau mengambil batu dan memukulnya sehingga ia tumbang. Kisah ini menunjukkan bahawa sejak kecil lagi beliau sudah menolak kepercayaan syirik dan tidak menerima idea bahawa berhala mampu memberi manfaat atau mudarat.¹³

Selain menjauhi maksiat, beliau turut dikenali sebagai seorang yang lembut hati dan suka membantu golongan yang lemah. Sifat penyayanginya terserlah apabila beliau sering menanggung beban orang miskin, memuliakan tetamu dan mengeratkan hubungan silaturahim. Sifat ini diiktiraf bukan sahaja oleh Muslim, bahkan oleh pembesar musyrikin Quraisy. Ketika Abu Bakar ingin berhijrah ke Habsyah akibat tekanan oleh kaumnya, ketua suku kabilah Qarah Ibnu Daghinnah menghalangnya dengan mengatakan bahawa orang sebaik beliau tidak layak diusir, kerana beliau adalah penyelamat masyarakat yang membantu sesiapa sahaja tanpa mengira status.¹⁴

Kesimpulannya, kehidupan Abu Bakar sebelum Islam memperlihatkan bahawa fitrahnya telah suci daripada unsur kejahatan Jahiliah. Beliau hidup dengan akhlak terpuji, menjauhi arak, tidak menyembah berhala, serta sentiasa membantu masyarakat. Inilah yang menyebabkan kaumnya menghormatinya dan sebab itulah juga, apabila Islam datang, beliau menjadi tokoh yang paling layak memikul amanah besar dalam dakwah Rasulullah .

❖ Sumbangan kepada Islam

Individu Terawal Memeluk Islam

Peranan Abu Bakar dalam sejarah Islam sangat luas dan merangkumi hampir setiap fasa dakwah Rasulullah . Beliau merupakan lelaki pertama yang menerima Islam dan tidak

¹³ Lukmanul Hakim & al-Misri, *Sejarah Ringkas Nabi Muhammad SAW*, 131.

¹⁴ Al-Kandahlawi, *Hayatus Sahabah* 344.

pernah menunjukkan keraguan ketika Baginda menyampaikan wahyu kepadanya. Dalam Riwayat Ibnu Ishak, Hadrat Muhammad bin ‘Abdul Rahman bin ‘Abdullah bin Husain Tamimi berkata, bahawa Rasulullah ﷺ bersabda, tidak pernah seorang pun yang apabila Baginda mengajak kepada Islam tidak memerlukan masa untuk berfikir kecuali Abu Bakar ﷓, beliau membenarkan kata-kata Baginda dan seruan dakwah dengan serta merta tanpa keraguan.¹⁵ Tindakannya ini jelas membuktikan bahawa hati beliau telah bersedia untuk menerima dakwah Baginda dan kebenaran Islam seiring dengan fitrah bersih yang beliau miliki sejak zaman Jahiliyyah iaitu sebelum memeluk Islam.

Selepas Abu Bakar ﷓ memeluk Islam, beliau terkenal sebagai pendakwah paling berpengaruh pada peringkat awal dakwah. Perkara ini dijelaskan kerana hubungan sosial yang kuat dan luas serta teladan yang baik dalam kalangan Quraisy menyebabkan beliau berjaya mengajar tokoh-tokoh besar menyertai Islam. Antara individu yang memeluk Islam melalui usaha dakwahnya ialah Uthman bin Affan ﷓, Zubair bin al-Awwam ﷓, Talhah bin Ubaidillah ﷓, Sa’ad bin Abi Waqqas ﷓ dan Abdul Rahman bin Auf ﷓. Tokoh ini juga dikenali sebagai al-Sabiqun al-Awwalun dan menjadi antara sahabat yang paling setia dengan Rasulullah ﷺ.¹⁶

Penyokong Terkuat Rasulullah ﷺ dalam Dakwah Islam dan Pengorbanan Harta

Pada fasa awal dakwah Islam, umat Islam ditindas, ditekan dan diseksa dengan dahsyat daripada kaum Quraisy. Abu Bakar ﷓ bertanggungjawab memainkan peranan besar dalam melindungi sahabat-sahabat yang ditindas dan diseksa dengan menyedekahkan hartanya untuk memerdekakan hamba-hamba Muslim yang diseksa. Diriwayatkan daripada Hisyam bin Urwah, bahawa selepas beliau memeluk Islam, beliau menginfakkan 40,000 dirham di jalan Allah ﷻ dan membebaskan tujuh orang hamba abdi yang diseksa iaitu Bilal, Amir bin Fuhairah, Zunairah, An-Nahdiyah dan anak perempuannya, Sahaya Bani Muammal dan Ummu Ubais.¹⁷

Peranan dalam Peperangan zaman Rasulullah ﷺ

Penglibatan Abu Bakar ﷓ dalam peperangan bukanlah kecil. Beliau menyertai Perang Badar, Uhud, Khandaq, Hunain, Tabuk dan beberapa perang yang lain.

¹⁵ Al-Kandahlawi, *Hayatus Sahabah*, 87.

¹⁶ Al-Kandahlawi, *Hayatus Sahabah*, 86.

¹⁷ Ibn Athir, *Usud al-Ghabah fi Ma ‘rifat al-Sahabah*, jilid 3, 325. Al-Haithami dalam *al-Majma’* menyebut riwayat At-Tabari, perawi yang *thiqah* sehingga Urwah.

Keteguhan dalam Perang Uhud

Dalam peperangan Uhud, beliau berdiri hampir dengan Rasulullah ﷺ untuk melindungi Baginda daripada serangan musuh. Walaupun ramai sahabat cemas dan berguguran, beliau tetap berada di sisi Rasulullah ﷺ menemani dan menentukan keselamatannya.¹⁸

Perang Hunain

Dalam peristiwa Hunain, umat Islam pada awalnya terpukul dengan serangan hendap musuh yang bersembunyi di lembah. Sebahagian tentera Islam lari menyelamatkan diri, namun Abu Bakar ﷺ menjadi antara individu terawal yang tetap bertahan bersama Rasulullah ﷺ. Keberanian ini mencerminkan keyakinan beliau terhadap pertolongan Allah ﷻ dan kesetiaan mutlak kepada Rasulullah ﷺ.

Perang Tabuk

Perang Tabuk merupakan perang yang sangat sukar kerana jaraknya jauh dan bekalan sangat terhad. Justeru, beliau menyerahkan seluruh hartanya ke jalan Allah ﷻ bagi membantu umat Islam dalam peperangan dan pembiayaan angkatan tentera. Lalu, Baginda bertanya kepada Abu Bakar ﷺ “*Apakah yang kamu tinggalkan kepada ahli keluarga kamu*”, beliau menjawab “*Aku serahkan semuanya kepada Allah dan Rasul-Nya*”.¹⁹ Sehubungan dengan itu, dalam peristiwa ini, panji utama tentera Islam diserahkan kepadanya sebagai tanda kepercayaan Rasulullah ﷺ terhadap kepimpinannya.

Keteguhan Mempertahankan Islam selepas kewafatan Rasulullah ﷺ

Selepas kewafatan Baginda, umat Islam menghadapi ujian yang sangat besar apabila banyak kabilah Arab murtad, enggan membayar zakat dan munculnya golongan nabi palsu. Menurut Imam az-Zahabi, banyak kabilah kembali kafir setelah mendengar berita bahawa Rasulullah ﷺ wafat. Umar al-Khattab ﷺ dan beberapa sahabat lain mencadangkan kepada Abu Bakar ﷺ supaya fokus diberikan kepada musuh lain terlebih dahulu, tetapi beliau menolak cadangan itu dengan tegas. Beliau dengan tegas menyatakan bahawa sesiapa yang membezakan antara solat dan zakat mesti diperangi kerana zakat adalah hak harta yang telah diwajibkan Allah ﷻ. Beliau berkata: “*Demi Allah, jika mereka enggan menyerahkan seutas tali yang dahulu mereka keluarkan kepada Rasulullah ﷺ, nescaya aku akan memerangnya.*”

¹⁸ Shamsuddin, *Khulafa' Rasyidin & Daulah Islamiah*.

¹⁹ Shamsuddin, *Khulafa' Rasyidin & Daulah Islamiah*.

*Sesungguhnya zakat adalah hak harta dan aku akan memerangi orang yang memisahkan antara solat dan zakat”.*²⁰

Individu Pertama Menghimpunkan al-Quran

Dalam menumpaskan pasukan Musailimah al-Kazzab, Abu Bakar ؓ telah mempersiapkan pasukan besar di bawah pimpinan Khalid bin al-Walid. Walaupun perang ini dimenangi oleh umat Islam namun umat Islam juga mengalami kerugian yang sangat besar apabila gugurnya para sahabat ؓ yang menghafal al-Quran. Beberapa pendapat menyebut tujuh ratus orang sahabat gugur namun ada pendapat yang lain mengatakan lebih daripada itu. Peristiwa menyedihkan ini berlaku pada perang Yamamah yang menyebabkan munculnya cadangan untuk menghimpunkan al-Quran sebelum para penghafal yang masih ada meninggal dunia.²¹

Pada mulanya, Abu Bakar ؓ sempat berbincang dengan Umar al-Khattab ؓ berkenaan pengumpulan al-Quran ini namun, cadangan Umar al-Khattab ؓ ditolak oleh Abu Bakar ؓ kerana Baginda tidak pernah melakukan perkara tersebut. Namun setelah diyakinkan oleh Umar al-Khattab ؓ, beliau meminta Zaid bin Thabit ؓ untuk datang berjumpanya. Kedatangan Zaid bin Thabit ؓ adalah bertujuan untuk mengetuai proses pengumpulan al-Quran ini kerana semasa Rasulullah ﷺ hidup, Zaid bin Thabit ؓ yang telah menulis wahyu untuk Baginda. Proses ini jelas memerlukan langkah yang teliti dengan cara al-Quran dikumpulkan daripada hafalan para sahabat ؓ serta bahan bertulis seperti pelepah kurma, tulang dan batu. Zaid bin Thabit ؓ menyatakan bahawa tugas ini lebih berat daripada memindahkan sebuah gunung kerana kesucian al-Quran itu sendiri. Akhirnya mushaf tersebut berjaya disimpan oleh Abu Bakar ؓ hingga beliau wafat, kemudian berpindah kepada Umar al-Khattab ؓ sepanjang hayatnya dan kemudian berpindah kepada Hafsa binti Umar al-Khattab ؓ.²²

²⁰ Lukmanul Hakim & al-Misri, *Sejarah Ringkas Nabi Muhammad SAW*, 203-204.

²¹ Lukmanul Hakim & al-Misri, *Sejarah Ringkas Nabi Muhammad SAW*, 206.

²² Al-Bukhari (no.4986), kitab: *Fada'il al-Quran*, bab: *Jam'u al-Quran*, At-Tarmizi, kitab: *At-Tafsir* dan An-Nasa'I (V/293), kitab: *Al-Manaqib*.

❖ Dalil Berkaitan Sahabat

Abu Bakar as-Siddiq ؓ merupakan sahabat yang disebut secara jelas dalam al-Quran dan disenangi Rasulullah ﷺ melalui banyak hadis sahih. Kedudukan istimewanya terserlah dalam peristiwa hijrah, peperangan, kesetiaan, serta ketegasan beliau dalam mempertahankan agama.

1. Ayat al-Quran yang Merujuk Secara Langsung kepada Abu Bakar ؓ

Di dalam surah at-Taubah ayat ke-40 merupakan dalil al-Quran paling jelas yang merujuk kepada Abu Bakar ؓ ketika bersembunyi di Gua Thur dalam perjalanan Hijrah. Firman Allah ﷻ:

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

Maksudnya: “Jika kamu tidak menolongnya (Muhammad) maka sesungguhnya Allah ﷻ telah menolongnya iaitu ketika orang-orang kafir (musyrik Quraisy) mengusirnya (dari Mekah) dengan ia merupakan orang kedua ketika mereka berdua berada di Gua (Thur) maka berkata ia kepada sahabatnya (Abu Bakar ؓ), “Janganlah kamu berdukacita, sesungguhnya Allah ﷻ bersama kita.”

(Surah at-Taubah ayat 40)

Menurut tafsir Ibn Kathir, sahabat yang dimaksudkan ialah Abu Bakar ؓ. Beliau merupakan satu-satunya sahabat yang menemani Rasulullah ﷺ dalam peristiwa hijrah tersebut.

2. Ayat al-Quran yang menjadi Panduan Keputusan Abu Bakar ؓ

Di dalam surah al-Baqarah ayat ke-43, Abu Bakar ؓ bertegas memerangi golongan murtad dan enggan membayar zakat. Ketegasan ini berdasarkan firman Allah ﷻ:

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

Maksudnya: “Dan dirikanlah kamu akan solat dan keluarkanlah zakat dan rukuklah kamu semua (berjemaah) bersama-sama orang-orang yang rukuk”.

(Surah al-Baqarah ayat 43)

Abu Bakar ﷺ memahami ayat ini sebagai satu kewajiban yang tidak boleh dipisahkan. Beliau berkata, *“Demi Allah ﷻ, sesiapa yang memisahkan antara solat dan zakat, nescaya aku akan memerangi mereka.”* Ketegasannya membuktikan konsep iltizam terhadap nas al-Quran yang meletakkan solat dan zakat sebagai satu ibadah yang wajib dilakukan oleh setiap Umat Islam.

3. Hadis tentang kedudukan Abu Bakar ﷺ di sisi Rasulullah ﷺ

Diriwayatkan dari Ibnu Abbas ﷺ dari Rasulullah ﷺ bersabda,

“Tidak seorang pun yang mempunyai jasa baik kepada kami melainkan kami telah membalasnya kecuali Abu Bakar ﷺ, sesungguhnya dia mempunyai jasa mulia, Allah ﷻ akan membalasnya pada hari kiamat. Aku tidak mengambil manfaat daripada harta seseorang seperti aku mengambil manfaat daripada harta Abu Bakar ﷺ. Sekiranya aku boleh mengangkat seorang Khalil (kekasih) nescaya aku menjadikan Abu Bakar ﷺ sebagai Khalil. Dan sesungguhnya sahabat kamu ini Adalah Khalilullah (kekasih Allah).”²³

Hal ini menunjukkan bahawa mulianya kedudukan Abu Bakar ﷺ dalam hati Baginda Rasulullah ﷺ .

Refleksi dan Pengajaran

1. Keteguhan iman Abu Bakar ﷺ mengajar kita bahawa keimanan yang kukuh menjadi asas kepada setiap tindakan dan keputusan hidup. Kesetiaan beliau dalam menyokong dakwah Rasulullah ﷺ dalam apa jua keadaan membuktikan bahawa prinsip kebenaran tidak boleh diabaikan walaupun berdepan tekanan dan cabaran yang besar.
2. Sifat pengorbanan Abu Bakar ﷺ menunjukkan bahawa kejayaan tidak akan tercapai tanpa memberikan sesuatu yang besar daripada diri sendiri. Beliau sendiri menginfakkan hartanya, tenaga dan keselesaan yang beliau ada tanpa ragu demi kebaikan umat Islam. Sikap ini mendidik umat Islam agar tidak mementingkan diri

²³ Ismail Ibn Umar Ibn Kathir dan Mohammad Isfahan al-Qari, *Al-Bidayah wan-Nihayah: Yang Pertama dan Yang Terakhir—Zaman Khulafa' al-Rasyidin* (Kuala Lumpur: Crescent News Sdn. Bhd., 2013), 25-26.

semata-mata, sebaliknya mendahulukan kepentingan agama dan masyarakat secara ikhlas.

3. Tindakan Abu Bakar memelihara al-Quran dengan mengumpulkannya dalam satu mushaf menunjukkan bahawa memelihara ilmu merupakan tanggungjawab besar dalam Islam. Keputusan yang beliau buat membantu menjamin kesucian wahyu hingga hari ini. Nilai ini penting bagi generasi kini yang hidup dalam dunia yang penuh kemudahan teknologi dan maklumat bahawa ilmu perlu dijaga, dihargai dan diamalkan.
4. Keperibadian Abu Bakar menggambarkan bahawa kepimpinan dalam Islam berteraskan iman, akhlak dan tanggungjawab, bukan semata-mata kedudukan atau kuasa. Kepimpinan beliau membuktikan bahawa seorang pemimpin yang baik ialah mereka yang berkhidmat untuk umat dengan penuh kejujuran dan keikhlasan
5. Keseluruhan keperibadian Abu Bakar membuktikan bahawa iman yang benar akan melahirkan akhlak mulia dan tindakan yang betul. Kepercayaan kepada Allah bukan sekadar lafaz, tetapi perlu diterjemahkan melalui kesungguhan, kejujuran dan pengamalan dalam kehidupan seharian.